

Reģionu komitejas atzinums “Kā panākt, lai iekšējais enerģijas tirgus patiešām funkcionētu”

(2013/C 280/08)

REĢIONU KOMITEJA

- pauž stingru pārliecību, ka neliela apjoma enerģijas ražotājiem jānodrošina vienkārša piekļuve energotīkliem / viedajiem tīkliem. Lai atbalstītu šādu jaunu piegādātāju pieslēgšanos tīkliem, pamatīgi jāizstrādā noteikumi, kas mājsaimniecības un mazos ražotājus stimulētu veikt ieguldījumus enerģijas ražošanā mazos apmēros;
- pauž šaubas par to, vai Komisijas ierosinātie pasākumi ir pietiekami, lai uzlabotu patērētāju iespējas izdarīt sev vēlamu izvēli un cīnītos ar enerģētisko nabadzību, un uzstājīgi aicina par prioritāti izvirzīt patērētāju aizsardzību. Šai sakarā uzmanība jāvelta enerģijas lietotāju asimetriskajai pozīcijai iepretī lielajiem uzņēmumiem;
- aicina iestādes risināt jautājumu, kā tirgū stimulēt pareizus ieguldījumus ražošanā, pārvadē, uzglabāšanā un piedāvājuma/pieprasījuma līdzsvarošanas iekārtās, un iesaka līdzās pašreizējām programmām (Eiropas enerģētikas programma ekonomikas atveseļošanai (EEPEA), Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, ES kohēzijas politika, TEN-T programma, programma “Apvārsnis 2020”) meklēt jaunus finansējuma avotus infrastruktūras attīstīšanai;
- stingri atbalsta viedokli, ka steidzami jāmodernizē esošie tīkli un jāizveido viedie tīkli, un atbalsta sadarbību viedo tīklu attīstīšanā Eiropas, valstu un reģionālajā līmenī, kā arī Eiropas standartu izstrādi attiecībā uz viedajiem tīkliem;
- uzsver pārredzamību, kā arī iedzīvotāju un vietējo kopienu iesaistīšanu tīklu plānošanā, izstrādē un ieviešanā.

Ziņotājs	Piet DE VEY MESTDAGH (NL/ALDE), Groningenas provinces izpildpadomes loceklis
Atsauces dokuments	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Kā panākt, lai iekšējais enerģijas tirgus patiešām funkcionētu"
	COM(2012) 663 final

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

A. Tirgu atvēršana un vienlīdzīgu konkurences apstākļu radīšana

1. norāda, ka reģionālajām un vietējām pašvaldībām ir izšķiroša loma ES enerģijas tirgū, un uzsver to ieguldījumu iekšējā enerģijas tirgus izveides pabeigšanā un starp dalībvalstīm pastāvošo atšķirību mazināšanā. Turklāt vietējās un reģionālās pašvaldības ir iedzīvotājiem vistuvāk stāvošais valsts pārvaldes līmenis, un tādējādi tam ir ne tikai plašas saziņas iespējas, bet arī tieša pieredze saskarē ar daudzām problēmām, kuras pastāv ES enerģijas tirgos saistībā ar konkurētspēju, pārredzamību un enerģētikas nozares vispārējo regulējumu;

2. cieši atbalsta iekšējā enerģijas tirgus izveides pilnīgu pabeigšanu, kas ļaus reģioniem galveno uzmanību pievērst savām stiprajām pusēm un tādējādi arī attīstīt decentralizētu reģionālu enerģijas nozari, kurā tiks izmantoti atjaunojami enerģoresursi un no kura ieguvēji būs vietējā un reģionālā līmeņa zināšanu infrastruktūra, ekonomika un darba tirgus. RK ierosina izstrādāt stratēģiju, kas atbalstītu reģionālu klasteru (specializēšanās) un partnerību attīstīšanu, un iestājas par to, lai progresīvākajiem reģioniem – kuriem ir zināšanas par inovāciju sistēmām, funkcionējošiem atjaunojamo enerģoresursu tirgiem, viedo tīklu sistēmu izbūvi u. c. jautājumiem – tiktu piešķirta lielāka loma pašreiz Eiropas enerģijas tirgos pastāvošo nepilnību novēršanā;

3. aicina izstrādāt reģionālus enerģijas plānus, kas aptvertu enerģijas ražošanas, pārvades, uzglabāšanas un sadales projektus, nepieciešamās infrastruktūras izbūvi, kā arī reģionālas energoefektivitātes uzlabošanas un energotaupības shēmas, kam Komiteja iepriekš paudusi atbalstu atzinumā par trešo tiesību aktu paketi (CdR 21/2008 fin). Šādi reģionālie enerģijas plāni, ko izstrādātu vai nu reģionālo pašvaldību līmenī, vai aptverot vairākus reģionus, tostarp kaimiņvalstu reģionus, būtu pienācīgi jākoordinē un jāintegrē gan valstu, gan Kopienas līmenī;

4. atbalsta trešās tiesību aktu paketes aktīvāku īstenošanu un pārskatīšanu procedūru uzsākšanu un uzsver, ka jāpanāk konkurences noteikumu stingra ievērošana, lai nodrošinātu līdzvērtīgus konkurences apstākļus visiem tirgus dalībniekiem, tostarp jaunienācējiem. Dalībvalstīm, kurām vēl joprojām ir tikai viens enerģijas piegādātājs, jānosaka par pienākumu likvidēt šķēršļus iekļūšanai tirgū un jāsniedz atbalsts (pārrobežu) infrastruktūras

izveidē, lai patērētājiem būtu brīva iespēja izvēlēties piegādātājus no visas Eiropas Savienības. Ražošanas un cenu liberalizēšana kopā ar efektīvu koordināciju Eiropas līmenī varētu sekmēt taisnīgu resursu sadales līdzsvaru starp Eiropas reģioniem, stabilizēt un uzlabot Eiropas enerģijas sektora pamatnosacījumus un veicināt ilgtspējīgu energoapgādi, tādējādi nodrošinot, ka papildu izmaksas, kas saistītas ar pārmaiņām enerģētikas nozarē, nav lielas;

5. uzsver, ka ir ļoti svarīgi, lai visā Eiropas Savienībā tiktu ievēroti nolīgumi par pārvades tīklu nošķiršanu no ražošanas un piegāde, tāpat arī nolīgumi par energoregulatoru iestāžu neatkarību un patērētāju aizsardzības prasības. Prioritārs uzdevums ir atbalstīt un pilnveidot ES Enerģoregulatoru sadarbības aģentūras (ERSA) lomu, it sevišķi tās spēju pārbaudīt valstu reglamentējošos lēmumus un izšķirt strīdus;

6. pilnībā atbalsta tādas pasākumus līdzvērtīgu konkurences apstākļu nodrošināšanai, kas palīdz izveidot decentralizētākus un konkurētspējīgākus tirgus modeļus, jo tie rada plašākas iespējas vietējā līmeņa enerģijas ražotājiem un atbalstošajai rūpniecībai, taču uzsver, ka līdzvērtīgu konkurences apstākļu garantēšana nozīmē arī nepieciešamās tīklu infrastruktūras nodrošināšanu tā, lai arīdzan nomaļie reģioni, tostarp salas, varētu izmantot šīs iespējas. Tāpēc izšķiroši priekšnosacījumi iekšējā enerģijas tīkla pabeigšanai ir infrastruktūras attīstība, arī aptverot nomaļākus reģionus, un nepieciešamība reģionālajā līmenī uzlabot starptautiskos savienojumus, savienojumus ar salām un pārvades jaudu;

7. norāda, ka dalībvalstu atšķirības nodokļu un nodevu jomā mazina elektroenerģijas tirgus konkurētspēju, un tam var būt negatīva ietekme arī uz citām ekonomikas jomām. Šāda situācija negatīvi ietekmē gan patērētājus, gan energoietilpīgas nozares, būtiski uzlabojot vai pasliktinot to konkurētspēju atkarībā no atrašanās vietas. Lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, nāksies pakāpeniski atcelt tiešas vai slēptas subsīdijas fosilajiem enerģijas avotiem un kodolenerģijai;

B. Patērētāju centrālā loma

8. uzsver, ka enerģētikas politikas uzmanības centrā jābūt patērētājam, kā RK norādījis atzinumā "Eiropas elektroenerģijas un gāzes tirgi: trešā tiesību aktu pakete" (CdR 21/2008 fin). Patērētājiem jābūt uzmanības centrā, un galu galā – individuāli vai darbojoties grupās, kooperatīvos vai organizācijās – viņiem jābūt tiešai piekļuvei enerģijas tirgum, proti, vai nu dažādiem enerģijas avotiem no dažādiem ražotājiem, vai arī tiešai pieejai aktuāltirgum;

9. ir pārliecināta: lai palīdzētu patērētājiem izdarīt labāko izvēli ilgtspējas, saimnieciskā izdevīguma un energoefektivitātes ziņā un izvēlēties vislabāk piemēroto piegādātāju, prioritāte attiecībā uz enerģiju jāpiešķir izglītošanai, informēšanai un pārredzamībai un tam, lai patērētājiem būtu viegli piekļūt informācijai par iekšējā enerģijas tirgus piedāvātajām iespējām un jaunajām tehnoloģijām, kas ļautu samazināt par energopakalpojumiem maksājamās rēķinus. Turklāt patērētāji jāinformē par veidiem, kā kontrolēt enerģijas patēriņu, un par energotaupības un energoefektivitātes uzlabošanas, kā arī neliela mēroga ražošanas iespējām. Tāpēc RK iesaka Komisijai un dalībvalstīm veikt patērētājiem paredzētas informācijas kampaņas, kurās aktīvi būtu jāpiedalās vietējām un reģionālajām pārvaldes iestādēm un citām piemērotām reģionālā līmeņa pilsoniskās sabiedrības organizācijām;

10. uzskata: lai patērētājiem nodrošinātu lēmumu pieņemšanai nepieciešamo informāciju, ļoti svarīgas ir ne tikai ierosinātās informācijas kampaņas par energopakalpojumu sniedzējiem un cenām, bet arī tehniski labi izstrādātu un viedu, enerģijas ražošanas un patēriņa reāllaikā mērīšanai paredzētu skaitītāju sistēmu un enerģijas sadales tīklu ieviešana; tas viņiem ļautu labāk apzināties enerģijas cenas, enerģijas patēriņu (patēriņa struktūru) un attiecību starp patēriņu un enerģijas cenu un tādējādi sekmētu labāk pārdomātu un ilgtspējīgāku enerģijas izmantošanu, radītu priekšnoteikumus viedu (mājsaimniecības) elektroierīču izmantošanai, kā rezultātā tiktu panākti energotaupījumi. RK iesaka Komisijai turpināt iepriekšējos paziņojumos minētos pasākumus viedu skaitītāju ieviešanas stimulēšanai. Ar šo politiku jāsekmē viedu enerģijas sadales tīklu ierīkošana, kurā integrēta patēriņa kontrole, enerģijas uzkrāšanas, ražošanas un patēriņa elastīgums un informācijas apmaiņa starp šīm funkcijām, vienlaikus ievērojot precizitātes, privātuma aizsardzības, privātās dzīves aizsardzības un krāpšanas aspektus un vienlaikus veicot standartu izstrādi;

11. pauž šaubas par to, vai Komisijas ierosinātie pasākumi ir pietiekami, lai uzlabotu patērētāju iespējas izdarīt sev vēlamo izvēli un cīnītos ar enerģētisko nabadzību, un uzstājīgi aicina par prioritāti izvirzīt patērētāju aizsardzību. Šai sakarā uzmanība jāpievērš enerģijas lietotāju asimetriskajai pozīcijai iepretī lielajiem uzņēmumiem, jo pretējā gadījumā tirgus nepiedāvā veidu, kā politikas veidotājiem / reglamentējošajām iestādēm saņemt atgriezenisko saiti no lietotājiem. Ar Eiropas Energo regulatoru padomes (CEER) starpniecību būtu jāapmainās ar vietējā un reģionālā līmeņa paraugprakses piemēriem tādos svarīgos, ar patērētājiem saistītos jautājumos kā piekļuve informācijai, iespējas veikt cenu salīdzināšanu un iegūt sīkāku informāciju par energopakalpojumu rēķinu veidojošajiem elementiem, kā arī par vismazāk aizsargāto patērētāju īpašo situāciju;

12. vēlas, lai energoefektivitātes veicināšanas mehānismi tiktu attīstīti vairāk, nekā tas ir pašlaik, un lai atbalsts tiktu piešķirts gan tradicionālajiem, gan modernajiem tehnoloģiskajiem risinājumiem un enerģētikas pakalpojumiem, kas veicina energotaupību.

Ar enerģētisko nabadzību jācīnās, piemērojot sociāli neaizsargātām un jutīgām grupām samazinātu elektroenerģijas tarifu vai arī atlaides katra piegādātāja noteiktajiem tarifiem (sociālais tarifs mājsaimniecībām). Vienlaikus reģionālajām un vietējām pašvaldībām jāraugās, lai mājsaimniecībām, kas pieder pie minētajām grupām, būtu piekļuve īpaši šo mājsaimniecību interesēs izstrādātām remontdarbu programmām energoefektivitātes uzlabošanai. Citiem patērētājiem jāpiemēro vienoti tarifi, un ir jāizvairās no progresīvajiem tarifiem, jo to sistemātiska piemērošana bieži vien var kavēt citu pozitīvu darbību īstenošanu, piemēram, siltumsūkņa iekārtu izmantošanu kā alternatīvu apkures veidu. Visbeidzot, reģionālajā un vietējā līmenī jāizvērs informatīvas kampaņas par energoefektivitātes uzlabošanas metodēm un objektīvajām priekšrocībām, kas salīdzinājumā ar citiem risinājumiem rodas no to pielietošanas. To var atbalstīt arī ar īpašām energoefektivitātes programmām;

C. Nelielu enerģijas ražotāju nozīme

13. uzsver gan dalībvalstu, gan vietējā/reģionālā līmeņa pārvaldes struktūru nozīmi vietējā līmeņa energoapgādes risinājumu (piemēram, kooperatīvu) sekmēšanā; tie var ietvert enerģijas ražošanu nelielos apjomos, viedo tīklu izveidi un pieprasījuma puses līdzdalību, jo šīs iniciatīvas kļūst par arvien nozīmīgāku elementu ES enerģijas tirgu atjaunošanā. RK atbalsta integritātes pieeju – ne tikai tāpēc, lai veicinātu pārdomātāku patēriņu, bet arī nolūkā stimulēt neliela apjoma ražošanu, viedo tīklu attīstību un spēcīgu pieprasījuma reakciju sadales tīklos;

14. atzīst, ka arvien vairāk patērētāju ieguldīs privātā enerģijas ražošanā, nevis vēlēšies būt atkarīgi no citiem ("profesionālie patērētāji", t.i., enerģijas patērētāji, kuri papildus enerģijas patēriņam to arī ražo savām un/vai kaimiņu vajadzībām), kas no problemātikas izpratnes patērētāju vidū un ilgtspējas viedokļa vērtējams pozitīvi. Vietējā/reģionālā līmeņa energoresursu piegādē arvien lielāka loma būs maza mēroga uzņēmumiem un iniciatīvām (mājsaimniecības, vietējā līmeņa kopienas, kaimiņu apvienības, reģionāli kooperatīvi), un tas labvēlīgi ietekmēs vietējā/reģionālā līmeņa ekonomiku un darba tirgu. Tāpēc neliela apjoma enerģijas ražotājiem jānodrošina vienkārša piekļuve energotīkliem / viedajiem tīkliem. Lai atbalstītu tādu jaunu piegādātāju pieslēgšanos tīkliem, pamatīgi jāizstrādā noteikumi, kas mājsaimniecības un mazos ražotājus stimulētu veikt ieguldījumus enerģijas ražošanā mazos apmēros. RK aicina Komisiju īpašu uzmanību pievērst neliela apjoma enerģijas ražošanas pieaugošajai nozīmei un tās specifiskajām prasībām, un, lai veicinātu šo attīstību, stimulēt paraugprakses apmaiņu vietējā un reģionālajā līmenī;

15. uzsver, ka nepieciešamība uzlabot patērētāju iespējas izdarīt sev vēlamo izvēli, kā arī neliela apjoma ražošanas pieaugošā nozīme mudina ne tikai veicināt viedu skaitītāju sistēmu plašāku ieviešanu, bet arī pārskatīt ES viedo tīklu koncepciju. Lai gan Komisija pieņem, ka viedo tīklu sistēma,

kas darbosies bez traucējumiem, veicinās konkurenci iekšējā enerģijas tirgū, nekur konkrēti nav minēta neliela apjoma ražošanas arvien pieaugošā nozīme, ne arī enerģijas patērētāju kā ražotāju un neliela apjoma energoresursu uzglabāšanas veicinātāju potenciālā loma. Tāpēc RK uzskata, ka ir jāpārskata Komisijas viedo tīklu koncepcija un jāapmainās ar esošajām zināšanām un inovācijām, lai būtu iespējams efektīvi atbalstīt neliela apjoma ražošanu;

D. Konkurētspējīgi vairumtirgi un tirgus pārredzamība

16. norāda, ka enerģijas vairumtirgi sniedz cenu signālus, kas ietekmē ražotāju un patērētāju izvēli, kā arī lēmumus par ieguldījumiem ražošanas iekārtās un pārvades infrastruktūrā. Šiem signāliem būtu jāatspoguļo reālā situācija attiecībā uz enerģijas piedāvājumu un pieprasījumu. Lielāka pārredzamība enerģijas vairumtirgos samazina tirgu manipulēšanas un cenu signālu izkropļošanas risku. Tādēļ RK uzsver, ka regulas par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (REMIT) piemērošana ir viens no galvenajiem pasākumiem, lai ES līmenī risinātu enerģijas tirgus nepilnības;

17. uzskata, lai nodrošinātu Eiropas enerģijas tirgus efektīvu darbību, būtiski ir izstrādāt tīklu kodeksus, atrisināt atlikušos regulējuma jautājumus saistībā ar Eiropas balansēšanas tirgus tīkla kodeksu un izveidot koordinēšanas iniciatīvu jaunu regulējuma un tehnisku jautājumu risināšanai. RK atbalsta šos pasākumus, jo tie ļautu Eiropā izveidot un nostiprināt elastīgu un drošu enerģijas tirgu, un uzskata, ka Eiropas Komisijai būtu pastāvīgi jāuzrauga Eiropas tīklu kodeksu ieviešana, vienlaikus ievērojot reģionālās atšķirības attīstības ziņā, lai ne tikai nodrošinātu šo kodeksu raitu un efektīvu īstenošanu, bet arī to darbības un efektivitāti tirgū;

18. piekrīt Komisijas viedoklim par visā Eiropā ieviestas harmonizētas sistēmas potenciālu. Kodeksa izstrādes laikā kļūva skaidrs, ka ir vajadzīga ciešāka saikne starp noteikumiem, kas paralēli tika izstrādāti ES un dalībvalstu līmenī. Šai sakarā RK piekrīt Eiropas Energo regulatoru sadarbības aģentūras (ERSA) viedoklim: arī turpmāk tīklu kodeksos galvenā uzmanība jāpievērš valstu energotīklu savstarpējā savienojuma uzlabošanai;

19. ir pārliecināta par dabasgāzes potenciālu, it sevišķi par tās kā līdzsvara un rezerves resursu, taču piekrīt Komisijas paustajām bažām par atšķirībām dabasgāzes infrastruktūras pieejamībā Eiropas reģionos. (Šķidrās) gāzes transporta un uzglabāšanas infrastruktūras izbūve visos Eiropas reģionos un gāzes un elektroenerģijas tīklu integrēšana sekmētu iekšējā enerģijas tīkla pabeigšanu. Tāpēc RK piekrīt Komisijas un ERSA viedoklim, ka reģionālajām iniciatīvām būtu jāpalīdz izveidot papildu reģionālos dabasgāzes mezglus un elektroenerģijas biržas, lai panāktu pilnīgu elektrības tirgu sasaisti visā Eiropā. Tāpēc ir jāstiprina elektroenerģijas un gāzes tīklu starpsavienojumi ar tālākajiem un salu reģioniem. Vietējā/reģionālajā līmenī būtu jāizstrādā izmē-

ģinājuma projekti, kuru mērķis ir pārvērst elektroenerģiju dabasgāzē un otrādi, un to rezultāti jāizplata;

E. Atjaunojamie energoresursi

20. ir pārliecināta, ka mērķa paaugstināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru īstenošana sekmēs iekšējā elektroenerģijas tirgus pabeigšanu, taču atzīst, ka tikai uz cenu atbrīvošanu vien balstīta liberalizācija vēl nenozīmē, ka tā katrā ziņā nodrošinās ES energosistēmas dekarbonizāciju. Tomēr integrēts iekšējais elektroenerģijas tirgus nozīmē mazākas cenu svārstības konkrētos reģionālos tirgos, kas atjaunojamus energoresursus ļauj efektīvāk izplatīt un integrēt tīklos. Ideālā gadījumā ieguldījumiem enerģētikas jomā vajadzētu sekmēt atjaunojamo energoresursu izplatību. Tā kā dalībvalstu individuālie lēmumi atjaunojamo energoresursu jautājumā joprojām nav saskaņoti, RK mudina izstrādāt kopīgu Eiropas stratēģiju, lai radītu gan uz tirgus mehānismiem balstītus, gan arī regulējuma instrumentus, kā norādīts RK nostājā, ko tā paudusi atzinumā "Enerģija no atjaunojamiem energoresursiem" (CdR 2182/2012 fin);

21. lai sekmētu vēja un saules enerģijas pieaugošā īpatsvara integrēšanu un garantētu stabilu piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvaru, ierosina ieviest skaidru normatīvo bāzi, kurā būtu noteikta katra dalībnieka loma un mudina meklēt tirgū balstītus risinājumus, kas enerģijas tirgū raidītu pareizus cenu signālus. Pieprasījuma pusē skaidri cenas signāli veicinās energoietasipjūmus, savukārt piedāvājuma pusē tie nodrošinās nepieciešamo elastību. Tas ietver arī efektīvu emisiju tirdzniecības sistēmu, kas nodrošinātu atbilstošus stimulus ieguldījumiem atjaunojamajos energoresursos un elastībā. Lai nodrošinātu, ka Eiropas Savienības emisiju kvotu tirdzniecības sistēma rada pietiekamus stimulus ieguldījumu veikšanai zemu oglekļa emisiju tehnoloģiju attīstībā, RK aicina rast strukturālu risinājumu emisiju kvotu pārmerīga piedāvājuma akūtajai problēmai;

22. pauzē nožēlu, ka koordinācijas ES līmenī trūkuma dēļ un attiecībā uz ražošanas jaudām izveidoto dažādu, bieži nesavietojamu valsts līmeņa atbalsta shēmu un atlīdzināšanas mehānismu dēļ par vienu no galvenajiem faktoriem, pieņemot lēmumu par līdzekļu ieguldīšanu spēkstacijās Eiropā, kļūst tā dēvētā "regulējuma izvēle" (*regulatory shopping*), proti, tirgus dalībnieks pats nosaka, kuri noteikumi uz viņu attiecas un kuri ne. RK uzsver, ka atjaunojamo energoresursu attīstīšana nedrīkst notikt izolēti un tā nedrīkst kavēt enerģijas tirgus darbību. Dalībvalstu publiskā atbalsta shēmām jābūt precīzi mērķorientētām, paredzamām, darbības jomas ziņā pielāgotām izvirzītajiem mērķiem, proporcionālām un ar pakāpeniskas pārtraukšanas noteikumiem, lai atspoguļotu izmaiņas atbalstāmā ražošanas veida komerciālajā dzīvotspējā. Jebkāda veida atbalsta pasākumi īstenojami atbilstīgi iekšējam tirgum un saskaņā ar attiecīgajiem ES noteikumiem par valsts atbalstu. Atbildīgajām iestādēm, it sevišķi robežreģionos, pirms jaunu atbalsta pasākumu īstenošanas pilnībā jāņem vērā tas, kā paredzētie lēmumi varētu ietekmēt elektroenerģijas sistēmu kaimiņu reģionos/valstīs. RK atbalsta Komisijas iniciatīvu publicēt vadlīnijas par paraugpraksi saistībā ar atjaunojamajiem energoresursiem paredzētiem atbalsta mehānismiem;

23. tā kā pašreiz vietējā un valstu līmenī energoproduktiem uzliekamie nodokļi ES teritorijā ievērojami atšķiras, atbalsta Komisijas iniciatīvu veicināt vienotu un labāk pārdomātu enerģijas nodokļu politiku Eiropā. Lielākā mērā saskaņota nodokļu sistēma, kas ļautu atjaunojamiem energoresursiem un fosilajiem energoresursiem paredzēt uz objektīviem faktoriem balstītu nodokļu slogu, kurā ņemta vērā katra energoprodukta energoietilpība un CO₂ emisijas līmenis, palīdzētu sasniegt “20-20-20” mērķus un samazināt CO₂ emisijas, kā arī īstenot 2050. gada ceļvedi noteiktos mērķus. Šajā sakarībā ir arī nepieciešams vienoties par taisnīgām metodēm, kā sertifikātus piešķirt tādām oglekļa emisijām, kuras rodas, ražojot un patērējot enerģiju pāri valstu un reģionu robežām liberalizētā Eiropas enerģijas pārvades un sadales sistēmā;

24. līdzās atjaunojamo energoresursu izmantošanai uzsver arī energoefektivitātes un energotaupības nozīmi. Pilsētu un teritoriālā plānošana vietējā/reģionālajā līmenī, kā arī vietējo/reģionālo pašvaldību īstenoti energoefektivitātes pasākumi un energoefektīvu mājokļu un ēku izbūves veicināšana palīdzēs taupīt enerģiju un sekmēs vietējā līmeņa risinājumus enerģijas jomā, tostarp koģenerācijas izmantošanu. RK iesaka šo politikas jomu neatslābstoši saglabāt uzmanības lokā un ierosina izmantot vietējā un reģionālā līmeņa paraugprakses piemērus, lai stiprinātu Eiropas un valstu līmeņa politikas pasākumus šai jautājumā;

F. Jaudas mehānismi, pieprasījuma reakcija un energoapgādes drošība

25. uzsver, ka pāragri ieviesti un neatbilstoši izstrādāti jaudas mehānismi var novest pie iekšējā tirgus fragmentācijas un kavēt ieguldījumus. RK apšauba vairāku dalībvalstu jaudas mehānismus, kuru uzdevums ir palīdzēt elektroenerģijas ražotājiem saglabāt pieejamu neizmantotu ražošanas jaudu, lai garantētu pietiekamu jaudu arī tad, kad mainīgie enerģijas avoti (piemēram, vēja un saules enerģija) enerģiju neražo. Tieši pretēji, bez iepriekšējas saskaņošanas enerģijas pārpalikumu (piemēram, no vēja enerģijas) nevajadzētu nosūtīt uz kaimiņvalstu tīkliem, jo tādējādi var tikt kropļots enerģijas tirgus šajās valstīs (“plūsmas cilpu” fenomens). Savukārt citos gadījumos kādas zonas pārpalikums var palīdzēt novērst deficītu citā zonā. RK atbalsta Komisijas pieeju meklēt pārrobežu risinājumus. Pirms reģionāla vai valsts līmeņa pasākumu īstenošanas kārtīgi jāizpēta, vai jaudas problēma tiešām pastāv un vai trūkst alternatīvu risinājumu, un jāpārbauda, vai ierosinātajos pasākumos ņemta vērā pārrobežu ietekme. Piegādes drošības jomā ļoti svarīgi ir īstenot koordinētu pieeju;

26. uzskata, ka Eiropas enerģijas tirgu turpmāk nedrīkst noteikt vienīgi piedāvājums, bet ir jākontrolē arī pieprasījums, it īpaši maksimālā pieprasījuma periodos. Tirgus dalībniekiem jātiecas samazināt rūpniecisko un mājsaimniecību enerģijas patēriņu un jārada visi nepieciešamie apstākļi, lai varētu izmantot viedo tīklu un viedo skaitītāju jaunās funkcijas. Tādēļ RK atbalsta tādu saskaņotu jaudas mehānismu izstrādi ES līmenī, kas varētu izlīdzināt maksimālā enerģijas patēriņa periodus,

sekmēt ES elektroenerģijas sistēmu drošu darbību (tostarp maksimālā patēriņa periodos) un stimulēt elektroenerģijas patēriņa samazināšanu;

27. ir pārliecināta, ka, izstrādājot vispārējo Eiropas infrastruktūras redzējumu, vienlīdz lielā mērā jāņem vērā gan sadales sistēmas operatoru, gan pārvades sistēmu operatoru infrastruktūras attīstīšana. Sadales infrastruktūras attīstība ir būtisks nosacījums, lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus, un tā ir steidzami nepieciešama, lai varētu atjaunojamus energoresursus pievienot viediem tīkliem un decentralizētos energoproduktus integrēt sistēmā. Šo uzdevumu nebūs iespējams sekmīgi īstenot, ja infrastruktūras plānošana attieksies vienīgi uz pārvades sistēmām;

G. Infrastruktūras tīkli

28. apzinās, ka enerģijas tīkls kļūst arvien starptautiskāks un ka iekšējā enerģijas tirgus pabeigšanā būtiska nozīme ir starpsavienojumiem, rezerves un uzglabāšanas iekārtām un infrastruktūrai. Tāpēc RK atbalsta 2012. gada 27. novembrī panākto vienošanos par Eiropas infrastruktūras paketi, taču mudina līdzās liela apjoma (starpautiskiem) ieguldījumiem veikt ieguldījumus arī reģionālā un pat vietējā līmeņa tīklos, tai skaitā starpsavienojumos ar sistēmām izolētās vai daļēji izolētās salās, jo enerģija arvien lielākā apjomā tiek ražota vietējā/reģionālajā līmenī;

29. aicina iestādes risināt jautājumu, kā tirgū stimulēt pareizus ieguldījumus ražošanā, pārvadē, uzglabāšanā un piedāvājuma/pieprasījuma līdzsvarošanas iekārtās, un iesaka līdzās pašreizējām programmām (Eiropas enerģētikas programma ekonomikas atveseļošanai (EEPEA), Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, ES kohēzijas politika, TEN-T programma, programma “Apvārsnis 2020”) meklēt jaunus finansējuma avotus infrastruktūras attīstīšanai. Publiskā un privātā sektora partnerības, privātu līdzekļu mobilizēšana, inovatīvas vienošanās par finansējumu vai fiskālie pasākumi – tie visi ir potenciāli veidi papildu finansējuma iegūšanai. Lai veicinātu privātu līdzekļu ieplūšanu, nepieciešama lielāka noteiktība attiecībā uz to, kāda veida ieguldījumi ilgtermiņā nesīs peļņu. Tāpēc RK uzsver, ka liela nozīme ir Eiropas (ilgtermiņa) enerģētikas ieguldījumu programmai. Arī turpmāk būtu jāzaglabā iespēja, ka vietējās/reģionālās pašvaldības var ar vienkāršotiem piekļuves nosacījumiem no Eiropas Investīciju bankas saņemt finansējumu ilgtspējīgas enerģijas projektiem. Turklāt regulatoriem būtu jābūt iespējai enerģijas tarifi iekļaut infrastruktūras uzlabošanas un rezerves un uzglabāšanas iekārtu izmaksas;

30. ierosina Eiropas Savienībā saskaņot atļauju izsniegšanas kārtību un uzlabot izmaksu sadalījumu pārrobežu projektiem, jo tas veicinātu infrastruktūras tīklu attīstību un sekmētu ieguldījumus. Turklāt tas varētu uzlabot apgādes drošību Eiropas Savienībā un atjaunojamo enerģijas avotu integrāciju, paplašināt

enerģijas transportēšanas iespējas. Šai sakarā vietējām un reģionālajām pašvaldībām jāuzņemas ievērojama loma, proti, jāvienkāršo plānošanas procedūras un enerģijas infrastruktūra jāintegre vietējā un reģionālā līmeņa plānos;

31. uzskata, ka energotīklu un to attīstības izmaksas, kas visā Savienībā rodas vides un patērētāju interesēs, ir jāsedz solidāri, un tās nedrīkst palikt tikai to valstu ziņā, kurās tīklu paplašina. Tāpēc RK atbalsta ideju turpināt attīstīt un ieviest regulā par energoinfrastrukturām paredzētos, stabilos izmaksu dalīšanas mehānismus, kā arī atzinīgi vērtē uzraudzības iestāžu ACER un ENTSO-G pašreizējo darbu pie šīs politikas izstrādes;

H. Viedie tīkli

32. stingri atbalsta viedokli, ka steidzami jāmodernizē esošie tīkli un jāizveido viedie tīkli, un atbalsta sadarbību viedo tīklu attīstīšanā Eiropas, valstu un reģionālajā līmenī, kā arī Eiropas standartu izstrādi attiecībā uz viedajiem tīkliem. Esošos plānus vajadzētu papildināt ar valsts un reģionālā līmeņa rīcības plāniem tīklu modernizēšanai. Šai sakarā pētniecības un izstrādes programmām (pētniecības pamatprogrammai, programmai „Saprātīga enerģija Eiropai”) būtu jāatbalsta rūpniecības nozare. It sevišķi ar vietējā un/vai reģionālā līmeņa izmēģinājuma projektiem varētu demonstrēt viedo tīklu iespējas un sekmēt tīklu izbūvi visā Eiropā. Tāpēc RK aicina Komisiju sadarbīties ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, lai izstrādātu rīcības plānus viedo tīklu ieviešanai;

33. uzsver: lai īstenotu esošo tīklu pārveidi par viedajiem tīkliem, nepietiks tikai ar ieguldījumiem jaunas infrastruktūras izveidē, bet vajadzīgs vēl papildu finansējums. Jāizpēta, vai regulatoriem būtu jānodod operatoriem iespēja šīs finanšu saistības iekļaut savā tarifu struktūrā, kas šobrīd nav atļauts. RK arī mudina regulatoru ieviestajās salīdzinošās novērtēšanas metodēs attiecībā uz tarifiem un piekļuves izmaksām pārvades un sadales tīkliem iekļaut ne tikai kvantitatīvus aspektus (izmaksas), bet arī kvalitatīvus aspektus (piemēram, tīkla kvalitāte un drošuma kritēriji), lai saglabātu pašreizējo tīklu kvalitātes līmeni;

34. norāda: ātras modernizācijas un viedu tīklu izveides absolūti izšķirošs priekšnosacījums ir tāds regulējums, kas rosina vajadzīgos ieguldījumus, nodrošinot atbilstošu peļņu, un kurā bez kavēšanās tiktu precizēti attiecīgās lomas un atbildības sadalījums. Tā kā tīklu operatoriem vajadzīgs stabils, paredzams, atbalstošs un ilgtermiņā funkcionējošs regulējums, kas stimulētu un veicinātu nepieciešamos jauninājumus, ir jāizstrādā ilgtermiņa redzējums;

35. uzsver, ka sabiedrības atbalsta nodrošināšanai iedzīvotāji un vietējās kopienas katrā ziņā jāiesaista tīklu plānošanā, izstrādē un ieviešanā. Tīkla plānošanas process ir jāpārskata tā, lai tas būtu piemērots energoefektivitātes, atjaunojamo energoresursu un pieprasījuma vadības jaunajam laikmetam un lai nodrošinātu sistēmas maksimālu elastību un izturību. Piekrīt, ka tīkla plānošanas procesam jābūt iekļaujošam, pārredzamam un demokrātiskam.

Briselē, 2013. gada 4. jūlijā

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO